

I. Informacje ogólne.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach* (dalej: ustawa) obywatele, którzy korzystają z pełni praw publicznych oraz posiadają pełną zdolność do czynności prawnych (ukończyli 18 lat i nie są ubezwłasnowolnieni), mogą zakładać stowarzyszenia.

Cudzoziemcy, mający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, mogą zrzeszać się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich. Cudzoziemcy niemający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą wstępować do stowarzyszeń, których regulaminy przewidują taką możliwość.

Stowarzyszenie, to organizacja pozarządowa, tzw. organizacja non profit, która jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków.

Uproszczoną formą stowarzyszenia jest **stowarzyszenie zwykłe**, które nie posiada osobowości prawnej, jest tzw. „ułamną osobą prawną” (art. 40-43 ustawy). Ułamna osobowość prawna daje uprawnienia, w tym możliwość korzystania z wielu źródeł finansowania działań: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia oraz ofiarności publicznej (zbiórki publiczne). Stowarzyszenia zwykłe mogą także ubiegać się o dotacje, uzyskać status organizacji pożytku publicznego i zbierać 1 procent podatku.

Stowarzyszenia zwykłe mogą we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania (np. wynająć siedzibę, podpisać umowę o realizację zadania publicznego), mają również możliwość pozywać lub być pozywane (posiadają zdolność sądową).

Stowarzyszenie zwykłe mogą utworzyć co najmniej **3 osoby** fizyczne, które uchwalają **Regulamin** działalności stowarzyszenia zwykłego (dokument pełniący taką rolę, jak statut w stowarzyszeniu zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym; dalej: KRS). Minimalny zakres informacji jakie powinien zawierać regulamin określony został w art. 40 ust. 2 ustawy, a w szczególności:

1. nazwę stowarzyszenia zwykłego,
2. cel lub cele,
3. teren i środki działania,
4. siedzibę,
5. przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo zarząd,
6. zasady dokonywania zmian regulaminu działalności,
7. sposób nabycia i utraty członkostwa,
8. sposób rozwiązania stowarzyszenia zwykłego.

Stowarzyszenie zwykłe, które zamierza posiadać zarząd, określa w regulaminie działalności tryb jego wyboru oraz uzupełniania składu, kompetencje, warunki ważności jego uchwał oraz sposób reprezentowania stowarzyszenia zwykłego, w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych.

Stowarzyszenie zwykłe, które zamierza posiadać organ kontroli wewnętrznej, określa w regulaminie działalności tryb jego wyboru, uzupełniania składu oraz jego kompetencje.

Organem reprezentującym stowarzyszenie zwykłe jest: **przedstawiciel lub zarząd**.

Fakultatywnie można powoływać organ kontroli wewnętrznej – komisję rewizyjną.

Stowarzyszenia zwykłe nie mogą:

1. powoływać terenowych jednostek organizacyjnych,
2. zrzeszać osób prawnych (np. innych stowarzyszeń, firm itp.),
3. prowadzić działalności gospodarczej,
4. prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego.

Nadzór

Nadzór nad stowarzyszeniami pełni właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia starosta powiatu. Nadzoruje on działalność organizacji w zakresie zgodności z przepisami prawa i statutu. W ramach swych kompetencji może on zażądać od przedstawicieli stowarzyszenia:

1. przedstawienia we właściwym czasie odpisów uchwał,
2. niezbędnych wyjaśnień od władz stowarzyszenia.

REJESTRACJA I DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ ZWYKŁYCH

W razie niezastosowania się stowarzyszenia do wyżej wymienionych żądań, starosta - organ nadzorujący, może złożyć do sądu wnioski o wymierzenie grzywny w wysokości do 5000 zł. Stowarzyszenie może w terminie 7 dni wystąpić do sądu o zwolnienie od grzywny.

Ponadto, w razie stwierdzenia, że działalność stowarzyszenia jest niezgodna z prawem bądź regulaminem, organ nadzorujący może wystąpić o usunięcie nieprawidłowości w określonym terminie, udzielić ostrzeżenia władzom lub wystąpić do sądu o zastosowanie ostrzejszych środków.

Sankcje sądowe mogą przybrać formę:

1. upomnienia,
2. uchylene uchwały niezgodnej z prawem lub regulaminem,
3. zobowiązania władz stowarzyszenia do usunięcia nieprawidłowości w określonym czasie,
4. rozwiązania stowarzyszenia zwykłego, jeżeli liczba jego członków spadła poniżej 3 osób (jest mniejsza, niż liczba członków wymaganych do jego założenia), a także kiedy jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszanie prawa bądź regulaminu i nie ma warunków naprawy sytuacji.

REGON, NIP, konto bankowe - stowarzyszenie zwykłe, po uzyskaniu wpisu do ewidencji stowarzyszeń zwykłych, powinno dopełnić wszelkich procedur zmierzających do nadania indywidualnego numeru REGON i NIP.

REGON

W celu uzyskaniu nr REGON, należy zgłosić się do Urzędu Statystycznego właściwego dla siedziby stowarzyszenia.

NIP

Po otrzymaniu numeru REGON, należy wystąpić do właściwego ze względu na siedzibę Urzędu Skarbowego o nadanie numeru identyfikacji podatkowej NIP. Uzyskanie NIP jest obowiązkiem każdego stowarzyszenia zwykłego, wynikającym z ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.

Konto Bankowe

Posiadanie konta bankowego nie jest obowiązkiem stowarzyszenia. W praktyce jednak jego posiadanie może okazać się niezbędne do prawidłowego funkcjonowania organizacji. Warto pamiętać, że po założeniu rachunku bankowego stowarzyszenie zwykłe ma obowiązek zgłosić numer rachunku do urzędu skarbowego wypełniając NIP-2 jako zgłoszenie aktualizacyjne.

Księgowość i obowiązki sprawozdawcze

Wszystkie stowarzyszenia, w tym stowarzyszenia zwykłe, obowiązują te same wymogi w zakresie sprawozdawczości co stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, czyli muszą prowadzić bieżącą księgowość i mają **coroczny obowiązek sprawozdawczy** – przygotowują, podpisują, zatwierdzają i wysyłają do odpowiedniego organu sprawozdanie finansowe. Okresem, za który składamy sprawozdanie jest rok obrotowy (najczęściej jest on taki sam, jak rok kalendarzowy). Z obowiązku sprawozdawczego zwolnione są tylko organizacje, które w danym roku prowadziły uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów (odpowiednio wcześniej zgłoszoną w Urzędzie Skarbowym).

Sprawozdanie finansowe zgodnie z art. 52 *ustawy o rachunkowości* podpisuje **osoba sporządzająca** (czyli osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – księgowo/księgowy) oraz **przedstawiciel** lub **wszyscy członkowie zarządu** (w zależności od rodzaju wybranych władz).

Wszystkie organizacje pozarządowe zobowiązane do sporządzenia sprawozdania muszą to robić w ściśle określonej formie elektronicznej (tzw. strukturze logicznej).

Organizacja pozarządowa ma obowiązek sporządzenia, zatwierdzenia i przesłania do szefa Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) sprawozdania finansowego za miniony rok obrotowy.

Ponadto każde stowarzyszenie ma **coroczny obowiązek** składania do urzędu skarbowego rocznej deklaracji CIT-8. Obowiązek prowadzenia księgowości i składania sprawozdań finansowych z działalności jest aktualny również wtedy, gdy stowarzyszenie nie prowadzi żadnych działań.

II. Zgłaszanie przez stowarzyszenie zmian w ewidencji stowarzyszeń zwykłych Starosty Powiatu.

Wszelkie zmiany dotyczące danych odnośnie przedstawiciela, zarządu, komisji rewizyjnej, adresu siedziby, nazwy oraz regulaminu stowarzyszenia należy zgłaszać w Starostwie Powiatowym w Kędzierzynie-Koźlu **w terminie 7 dni od dnia zaistnienia zmian** (art. 40b ust. 2 ustawy). Po złożeniu przez stowarzyszenie zwykłe odpowiedniego wniosku (załącznik nr 2 - wzór wniosku do pobrania) wraz z dokumentami i uchwałami z posiedzenia, na którym zmiany podjęto, niezwłocznie wprowadza się nowe dane do ewidencji.

III. Zaświadczenie o wpisie do ewidencji stowarzyszeń zwykłych Starosty Powiatu.

Wyciąg z ewidencji stowarzyszeń zwykłych to podstawowy dokument, podobnie jak wypis z KRS-u dla stowarzyszeń rejestrowych, często jest wymagany jako załącznik do wniosków, np. w konkursie ofert. Stowarzyszenia zwykle zgłaszają się po zaświadczenia do właściwego starostwa.

Zaświadczenie wydawane jest na pisemny **wniosek** (załącznik nr 3 - wzór wniosku do pobrania) **podpisany przez osoby upoważnione w regulaminie stowarzyszenia do składania oświadczeń woli.**

Wydanie zaświadczenia z ewidencji to koszt opłaty skarbowej i w wysokości **17 zł za jeden egzemplarz** (stawka opłaty na podstawie ustawy *O opłacie skarbowej*, załącznik do ustawy - tabela część II, pkt. 21).

Wydanie zaświadczenia nastąpi bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w **terminie 7 dni od dnia wpływu wniosku**, zgodnie z art. 217 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

IV. Założenie stowarzyszenia – procedura rejestracji.

Rejestracja stowarzyszenia zwykłego polega na wpisaniu go do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej w danym starostwie. Zasady wpisu do ewidencji określone zostały w ww. ustawie Prawo o stowarzyszeniach i w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2 maja 2016 r. w sprawie prowadzenia ewidencji stowarzyszeń zwykłych, jej wzoru oraz szczegółowej treści wpisów.

Miejsce złożenia dokumentów: Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach

Wymagane dokumenty:

1. Wniosek (załącznik nr 1 - wzór wniosku do pobrania) o utworzeniu stowarzyszenia zwykłego podpisany przez przedstawiciela lub, jeżeli wniosek o wpis składa zarząd, przez wszystkich członków zarządu.
2. Oświadczenie o wyrażeniu zgody właściciela lokalu na siedzibę stowarzyszenia.
3. Lista co najmniej trzech założycieli wraz z oświadczeniami o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych i niepozbawieniu praw publicznych zawierająca ich:
 - 1) imiona i nazwiska,
 - 2) daty i miejsca urodzenia,
 - 3) miejsce zamieszkania,
 - 4) własnoręczne podpisy,
 - 5) imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz numer PESEL przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykle albo członków zarządu;
 - 6) imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz numer PESEL członków organu kontroli wewnętrznej, o ile regulamin działalności przewiduje ten organ.
4. Protokół z zebrania założycielskiego podpisany przez protokolanta i przewodniczącego zebrania zawierający uchwały (oryginały):
 - 1) o warunkach ważności uchwał (sposób głosowania: tajne, czy jawne oraz liczba głosów potrzebnych, by przyjąć uchwałę),
 - 2) o powołaniu stowarzyszenia zwykłego,
 - 3) o wyborze przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie lub uchwałę o wyborze zarządu,
 - 4) o uchwaleniu regulaminu stowarzyszenia,
 - 5) o wyznaczeniu siedziby stowarzyszenia.
5. Regulamin stowarzyszenia w 2 egzemplarzach podpisany przez przedstawiciela lub wszystkich członków zarządu.
6. Lista obecności na zebraniu założycielskim z własnoręcznymi podpisami.

Starosta po otrzymaniu wszystkich wymaganych dokumentów bada, czy są one poprawne pod względem formalnym, czy regulamin jest zgodny z przepisami prawa oraz czy założyciele spełniają wymogi określone w ustawie. Jeśli starosta nie ma uwag i zastrzeżeń wobec celu powstania stowarzyszenia ani wobec złożonych dokumentów, wpisuje stowarzyszenie zwykle do ewidencji. Ma na to **7 dni od terminu wpłynięcia dokumentów** (art. 40a ust. 2). W razie wątpliwości, braków w dokumentach starosta może wezwać stowarzyszenie (przedstawiciela lub zarząd składający wniosek) o uzupełnienie braków. Stowarzyszenie zwykle ma 14 dni na zastosowanie się do wezwania. Jeśli tego nie zrobi w określonym terminie, wniosek nie będzie rozpatrywany (jest bezskuteczny - art. 40a ust. 3).

Stowarzyszenie (przedstawiciel lub zarząd) dostaje "bezwzględnie" informację od starosty o wpisie bądź jego braku. Jeśli starosta nie zarejestruje stowarzyszenia w ciągu 7 dni (od wpłynięcia wniosku albo jego uzupełnienia),

REJESTRACJA I DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ ZWYKŁYCH

przedstawiciel lub zarząd ma prawo do zaskarżenia tej decyzji do sądu administracyjnego (skarga na bezczynność - art. 40a ust. 5 i 6).

Starosta może wnieść do sądu wnioski o zakaz założenia stowarzyszenia zwykłego. Sąd może zakazać jeśli jego zdaniem nie spełnia ono warunków określonych w przepisach prawa. (art. 41).

Złożenie wniosku o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych oraz sam wpis są bezpłatne.

AKTY PRAWNE

1. **Ustawa Prawo o stowarzyszeniach** z dnia 7 kwietnia 1989 roku.
2. **Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** z dnia 24 kwietnia 2003 roku.
3. **Ustawa o rachunkowości** z dnia 29 września 1994 roku.
4. **Ustawa o opłacie skarbowej** z dnia 16 listopada 2006 roku.
5. **Ustawa Kodeks postępowania administracyjnego** z dnia 14 czerwca 1960 roku.

Źródła:

Wykaz aktualnych treści wszystkich potrzebnych przepisów znajduje się na stronie internetowej Sejmu RP:

<http://isap.sejm.gov.pl>

Ustawa Prawo o stowarzyszeniach: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19890200104/U/D19890104Lj.pdf>

Więcej przydatnych informacji dotyczących organizacji pozarządowych (poradnik, wzory dokumentów, ogłoszenia) znajduje się na stronie internetowej:

1. www.ngo.pl (dużo informacji w zakładce „poradnik”),
2. <http://poradnik.ngo.pl/stowarzyszenie-zwykle>
3. <https://www.gov.pl/web/pozytek>
4. <https://spis.ngo.pl/111528-miejskie-centrum-organizacji-pozarządowych-www-trzecisektor-opole-pl>
5. www.klon.org.pl.

Dokumenty do pobrania:

- Wniosek o dokonanie wpisu do ewidencji stowarzyszeń zwykłych.
- Wniosek o dokonanie zmiany w ewidencji stowarzyszeń zwykłych.
- Wniosek o wydanie zaświadczenia o wpisie do ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

Szczegółowych informacji udziela:

STAROSTWO POWIATOWE w Kędzierzynie-Koźlu

ul. Plac Wolności 13

47-220 Kędzierzyn-Koźle

Wydział Promocji, Kultury i Sportu

II piętro budynku, pok. Nr 32

Kontakt z Wydziałem Promocji:

Kierownik Agnieszka Duranc,

Inspektor Lilianna Świątkowska

tel. +48 (77) 4052712, e-mail: promocja@powiat.kedzierzyn-kozle.pl